

SZÍNHÁZI VILÁG

51635

SZERKESZTI FARAGÓ JENŐ

1920 FEB. 12

ÁTVETTE

E sajtótermék szétküldését megengedem.

Budapest, 1920

Dr. DRASSOVÁN JULIAN
Allamügyész

6188

Erőst Sándor
Fodor Anna

Labori felelős

ÁRA 4 KOR.

EZÜST SIRÁLY (Városi Színház)

KIRÁLY ERNŐ

(Labori felvétele)

1920. FEBRUÁR 15.

I. ÉVFOLYAM.

3. SZAM.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: V., LIPÓT-KÖRUT 1.

Telefon: 132-19 és 125-96.

Felelős szerkesztő: FARAGÓ JENŐ

Buttykayék.

égi meggyőződése, hogy a magyar zeneszerzők termelése, munkálkodása nem olyan silány, értékben nem annyira súlytalan, mint ahogyan azt általában a „művelt” Nyugat, már a Lajttól számítva, hiszi, illetve — legyünk őszinték — nem is hiszi, még pedig azért, mert nem is tudja, hogy magyar zeneszerzés van, hogy magyar komponisták élnek és Istennek hála, elég szaporán hozzák világra a hosszabb életet is megérdemlő gyermekeiket.

A külföld előadóművészeinket, legujabban színműiróinkat ismeri, sőt becsüli is, de zeneszerzőinket nem akarja észrevenni.

Sokat gondolkoztam azon, hogy mi lehet ennek a letagadhatatlanul szomorú ténynek az oka és miként lehetne változtatni rajta. Mert az egyszerűen nem igaz, hogy szerzőink művei nem állanak a fejlettségnek, a belső értéknek azon a fokán, hogy megkövetelhessek a maguk számára az egész világ érdeklődését. Nem, ez egyszerűen nem igaz. Persze nagyon jól tudom azt is, hogy nincs Strauss Richárdunk, mint a németeknek, Puccinink, mint az olaszoknak vagy Debussynk, mint a franciáknak. Ilyen szellemóriásaink nincsenek, de vannak, még pedig fölös számmal tehetségeink, kiknek művei messze felülmulják a nyugatiak bármelyik nemzetének átlagprodukciónját.

És mégis; nem vesznek észre bennünket. A hiba pedig kétségkívül bennünk és nem bennük van. Mi vagyunk a hibásak, ha nem visszük bele a külföld köztudatába tehetségeink kiválóságát, ha nem kényszerítjük őket arra, hogy végre legalább tudomást vegyenek rólunk.

Két eszköz is van, mely közelebb vihetne célunkhoz. Tökéletesíteni kellene kóta-kiadásunkat, hiszen nálunk szinte csoda, ha egy-egy komolyabb szerzemény nyomtatásban lát napvilágot és rendszeresíteni kellene a külföldön rendezett propaganda-hangversenyeket.

Abbrándozhattam nem egyszer erről. Meghánytam-vetettem magamban, hogy gyakorlatilag hogyan lehetne ezt a gondolatot megvalósítani? Hogy a mi zenekarainkkal keljünk-e utra vagy külföldi együtteseket béreljünk és csak karnagyaink és szerzőink utazzanak ki. Még műsorokat, hangversenyprogramokat is állítottam egybe, természetesen csak fantáziámban és ezeknek a műsoroknak mindig előkelő, gyakran elő-előbukkanó szereplője volt: *Buttykay Ákos*.

Nem éppen azért, mintha azt hinném, hogy Buttykay több fejjel kimagaslik többi talentumos szerzőink közül, hiszen jól tudom, hogy *Bartók Béla* zseniálisabb, *Weiner Leó* szell-mesebb, *Kodály Zoltán* mélyebb magyar érzésű, *Krausz Mihály* gyorsabb tollú; hanem mert nagyszerűen egyesíti magában mindazt, ami szinte predestinálja arra, hogy a külföld előtt méltó és könnyen megérthető „representatív man“-ünk legyen.

Férfias, kemény, gerinces műveit alapos, tökéletes tudás jellemzi. Az ilyen munkák csak zeneileg kulturált környezetben jöhetnek a világra. Gondolatai, ötletei mindig tetszetősek, de sohasem közönségesek. Gyakorlott kézzel bogozza őket nemes po ifóniákká és lobogó temperamentummal űzi fel a szivdobogást megállító drámai magaslatokig. Műveiből minduntalan előcsillannak magyar voltának bizonyítékai, de mindig tartózkodóan, sohasem hivalkodva. Harmóniai erősek, nem maradnak el az idők mulása mögött, de nem tartanak lépést a modern tulzók tulkapásaival.

Végül emlitem pedig műveinek egyik kiváló jelenségét: a hangszerelést. Ezt az egészséges, természetes, nagyvonalú, mégis aprólékos pontosságú, megrészegetően kábitó hatású orkesztrálást. Ha összehasonlításokat keresnék, akkor azt mondanám, hogy az öreg *Go'dmark* Károlyéra emlékeztet.

Az ifju Buttykay, amint elvégezte zeneakadémiánkat szorgalmas kézzel fogott hozzá partitúrái elkészítéséhez. Irt szimfóniákat, kamarazene-műveket, operát és operetteket. A Bolygó görögöt és a Csibészkirályt a Király-színház adta elő, az érdemüknél sokkal jelentéktelenebb sikerrel. A Király Színházban való szereplése mégis egész életére kiható eredménnyel záródott: ott ismerkedett meg mai feleségével *Kosáry Emmy*vel.

És ettől a perctől fogva *Kosáry Emmy* kristályos hangján Buttykay muzikálítása csendült felénk, míg a szerző fantáziáját egy énekesnő előadóképessége ösztökelte alkotásra.

Igy lett *Kosáryból*, szépségét, folytonosan fejlődő színjátszó tehetségét nem is említve, legjobban éneklő primadonnánk és így született meg a *Fiamupipőke* és az *Ezüst sirály*.

BUTTYKAY ÁKOS és KOSÁRY EMMY: a szelész és primadonnája
(Labori felvétele.)

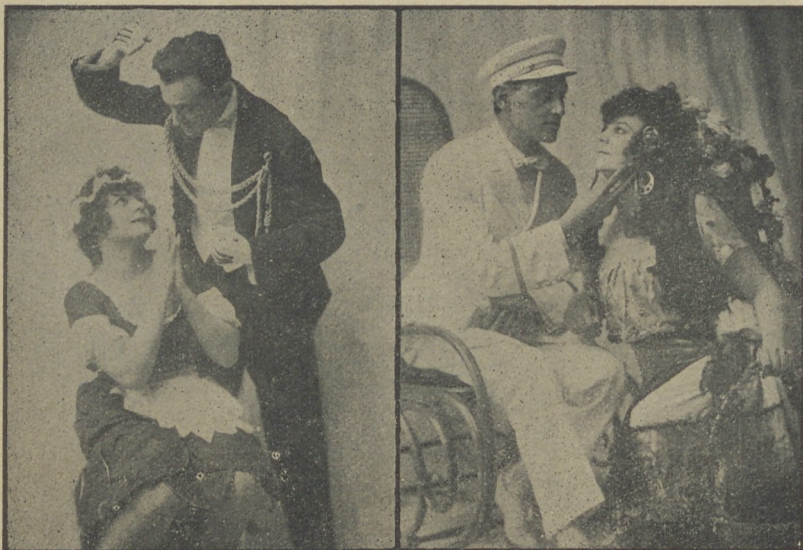
Kosáry Emmy művészi pályájának legmagasabbra nyúló csúcát jelenti a mai napig ez az operette, míg Buttykay tisztán művészi látószögből ítélve meg a dolgot, maradandóbb értékkel is megajándékozott már bennünket.

Az Ezüst sirálynál finomabb, művészibb operettet hosszú évek óta nem hallottam. De az operette, mégis csak operette! Népszerűséget kíván. Buttykay Ákos erőssége pedig meggyőződésem szerint a szimfónikus zene és nem az, mely igen széles néprétegek elismerésére tart számot. Operettéje is ott a legjobb, ahol szimfónikus zenét írhat, aránylag, természetesen az ő mértékével mérve, ott a leggyengébb, hol populáris akar lenni. Buttykay Ákos pályáján csak kitérő az operett, nemes, előkelő tehetsége kamarazene, az operák, a szimfóniák világába utalja.

Ha valami nagy festő egyszer meg akarná festeni közös portréjukat, igen könnyű lenne dolga. Oly harmónikus egészzé olvad kettejük tehetsége, annyira kiegészíti a barna, erős férfias férfit, a szőke, törékeny, nőies asszony.

Méltóan sorakoznak a legelső művészpárok a *Weingartnerek*, és *Marcelle Lucieek*, a *Schnabel Arturok* és *Behr Terézek*, a *Dohnányik* és *Galafrés Elzák* kiválasztott gyülekezetébe.

Siró György.

EZÜST SIRÁLY (Városi Színház.)

Kerényi Gabi és Király Ernő jelenetei.

(Labori felvétele.)

e sokszor halljuk ez a szót: *siker*. Ha mindig jelen volna, amikor idézik: Budapest a sikerek városa volna. Dehát a sokat jelentő szóval sok visszaélés esik, mint egy másik szóval, amely ugyancsak hihetetlenül divatos nálunk. Ez a szó: a *művész*. Itt, Budapesten, művész mindenki. A legkisebbet

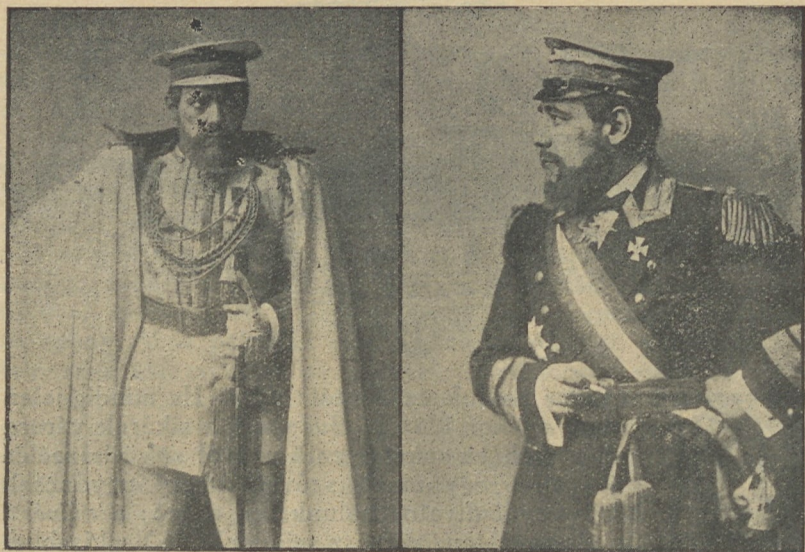
éppen úgy felruházzák ezzel a titulussal, mint a legnagyobbat. Művész, aki a legnagyobb sikereket aratja és művész, aki pár szavas szerepben alakít. Nem tudunk, vagy nem akarunk distinguálni! Így vagyunk a sikerrel is. Budapesten minden darab sikert arat. Az is, amelyik nehezen ér meg öt előadást; az is, amely az ötszázadikat is megjubilálja! Siker! . . siker! . .

EZÜST SIRÁLY (A nagy duett)

KOSÁRY EMMI és KIRÁLY ERNŐ

Labori felvétele

EZÜST SIRÁLY (Városi Színház)

SIK REZSŐ: a nagyherceg

(Labori felvétele)

konstatálják minduntalan a szerzők, a színészek, a színházak barátai és utóbb derül ki csak, hogy baj van a számítás körül. Mintahogy minden gyerek zseni, amikor megszületik és csak utóbb válik megszokott botorrá! — ahogy Madách Imre mondja.

Mindezt pedig egy sikerrel kapcsolatosan mondom. Egy igazi sikerrel, sőt: egy világsikerrel kapcsolatosan. Mert az „Ezüst sirály” világsiker. Azzá tette a Földes Imre librettója, a Buttykay Ákos zenéje s a Városi Színház szenzációsan jó előadása. Ilyen stílusos, szép operett-előadást keveset láttunk Budapesten.

De tartsunk sort szépen. Lássuk mindenekelőtt a librettót. A magyar librettisták nem kényeztettek el bennünket tulságosan. Az operettet alantas műfajnak vették többnyire maguk az operettírók is és félvállról, félkézzel bántak el vele. A Földes Imre librettója sem iskolapéldája a nagyszerű operettszövegnek. De kedves, tetszetős, finom és ötletes, mindenekfelett pedig — érdekes. Hogy nem tulságosan eredeti, baj is az! a fődolog, hogy az első pillanattól az utolsóig leköti a figyelmünket és érdekel bennünket az, ami a színen történik. Vidámság nincs tulontul sok benne, de ami van — az jó és szívesen nevetünk rajta.

A Buttykay Ákos zenéje csupa melódia és csupa melegség. Egy nagy szerelmi dal az egész partitúra, egy nagy, forró vallomás: a szerző vallomása — primadonnájának. Mintha az egészet átlengené ez a mottó: „csak neki minden jót és szépet!”

*Kerényi Gabi az „Ezüst sirály” első felvonásában
(Labori felv.)*

Ezüst strály (KERÉNYI GABI és SZIKLAI JÓZSEF jelenetei)

(Labori felv.)

Egy-két kétnegyedes operett-szám vidáman és frissen hangzik a zenekarból, amelyben ezuttal egy vérbeli muzsikás muzsikáját játszik.

Meglepően szépek és jók az „Ezüst strály” dalszövegei. Pompás versek ezek, amelyeket csak Makai Emil és Heltai Jenő irtak eddig.

Ezüst strály (KOSÁRY EMMI, SZIKLAI JÓZSEF, KIRÁLY ERNŐ)

(Labori felv.)

KOSÁRI EMMI az „Ezüst sárly” második felvonásában

(Labori felv.)

EZÜST SIRÁLY

KOSÁRY EMMI és SZIKLAI JÓZSEF, — CSATAI JANKA és KIRÁLY ERNŐ

És most térjünk át az előadásra. Egy szóval kellene elintézni; azzal az egy szóval, hogy: kitűnő. Milyen nehéz ebből az együttesből kihalászni a legjobbat. Milyen nehéz megmondani, hogy mi hatott ránk leginkább. A *Kosáry* Emmy tökéletes énektudása? A *Kerényi* Gabi nagyszerű temperamentuma, pompás színészi készsége? A *Csatay* Janka kedves humora? A *Király* Ernő férfias, rokonszenves játéka és szép éneke? Vagy a *Sik* Rezső komoly színészi kvalitásai, a *Pázmán* elegáns megjelenése, a kitűnő zenekar, a pompás rendezés, a jó kórus, a színház áldozatkészsége? . . .

Vagy *Sziklai* József? . . . Ő megérdemel egy külön verset. Az ő kínai márkija évek óta egyike a legnemesebb, a legművészebb alakításoknak az operettszínpadon.

Mennyi charme, mennyi ötlet van ebben a művészen: milyen rokonszenves figurát csinál a hóbortos kis kinaiból. Milyen derűs, milyen jóleső mindaz, amit csinát. Milyen ökonómiával, milyen önmérséklettel dolgozik. Milyen finom és milyen izléses. Milyen igazi tehetség és milyen igazi színész. Az „Ezüst sirály” adta meg neki a pompás alkalmat, hogy mindezt kimutassa. Már ezért is örvendeznünk kell az „Ezüst sirály”-nak . . .

És örvendeznünk kell a Városi Színház sikerének. Nagy dolog, kérem, 1920-ban egy világsikert produkálni Budapesten. Pedig az „Ezüst sirály” az. Világsiker.

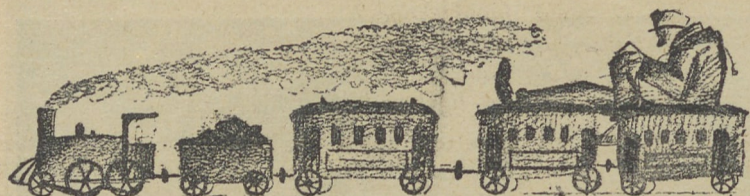
(f. j.)

Az első felvonás utolsó jelenete

KOSÁRY EMMY és KIRÁLY ERNŐ

(Labori felvétele)

Hová?... Hová?... Hová!..

A Városi Színházban az „Esüst sirály” premiérjén megütötte a fülünket egy szép melódia, amelyet Király Ernő énekel ezzel a szöveggel:

SZIKLAI JÓZSEF: Yakotihu márki

Ezüst sirály

Labori felvétele

*Hová, hová, hová, hová ?
A boldogság szent szigetére !
Hová, hová, hová, hová ?
A csókok csoda ligetére !*

A szívünket remesztette meg e dal : annyi mindent juttatott eszünkbe. A nagy utazókosarakra, elegáns bőröndökre gondoltunk, amelyek megpenészesedtek a padlásokon. Hiszen idestova hat éve lesz, hogy megszakadt a nemzetközi forgalom és itthon csücsülünk. Azelőtt minden nagy fürdőhely, minden eldugott hegyi pensió magyar szótól volt hangos, olasz kép-tárakban csupa pesti embert találtunk és csupa ismerős arcot láttunk a fjordokban, a lagunákon, gleccsereken, hegycsucsokon, kiállításokon, óceánjáró gőzösökön, — mindenütt. Színészeink

SZIKLAI JÓZSEF: Jakotihu márkí (Ezüst sirály)

Ezüst sirály (Sziklai József, Csatai Janka, Pázmán Ferenc)

ezen a téren is domináltak, a legtöbb külföldi fürdőhely tele volt színpadi hírességeinkkel.

Ha felszabadulnak ismét a határok! Ha megnyílnak a sorompók, ha megindulnak a Waggon-Lits kocsik, — ha lekerülnek megint a kofferek a padlásról! Ha majd már nem kell hónapokig szaladgálni egy-egy „vizumért“. Egyidőre ki fog ürülni Budapest, mindenki elszalad egy kicsit régi kedves helyére. A legelsők persze a művészek lesznek megint. Ők vágyakoznak leginkább kifelé!

Megkérdeztük a színészvilág embereit, hogy hová mennének, ha a határok megnyílnának, a valuta a régi lenne, ha ismét úgy lehetne jönni-menni mint azelőtt. És itt közöljük a válaszokat:

Törzs Jenő: Nem akarok egyelőre kimenni Magyarországból. Akár felszabadulnak a határok, akár nem; én csak Siófokra megyek, — ott töltöm a nyarat már évek óta, a vityillómban. Arrafelé pedig nincsen határ, nincsen demarkációs vonal, — ott csak a nagy, méltóságos Balaton van, amely mindenért kárpótol.

Kökény Ilona: Svájc, Olaszország, Franciaország, Spanyolország Skandinávia, — nem is tudom egy szuszra elmondani. A legjobban azért Svájcba szeretnék menni, oda sokat jártam és nagyon nehezen vagyok meg nélküle. Esetleg ha ráérnék benéznék egy kicsit Amerikába, — visszafelé jövet kikötnék Afrikában, — egyelőre máshová nem akarok menni.

Boross Géza: Csak Olaszország. Minden más hely fiatal. Olaszországban van a legjobb nap, a legerősebb, a legtüzesebb. Mire hozzánk ér,

már veszít az erejéből, már nem az igazi. Ugylátszik lánckereskedők kezén megy át, míg hozzánk jön és addig meglomlik. Már úgy hiányzik nekem ez a nagyszerű olasz napsütés, hogy amint megnyílnak a határok és kikerülök Olaszországba három nap és három éjszaka fogok feküdni egyfolytában a napon. . . .

Lubinszky Tibor, a legfiatalabb színész a következőket mondta: Nagyváradra akarok merni a moziba, ahol egyszer Szőke Szakáll bácsival

*Kosáry, Sik, Király
Csatai, Pázmán*

*Sik és Pázmán
Pázmán Ferenc*

játszottunk együtt. Ottan olyan jó volt, egy konyha volt az öltözőszobánk. Ebbe a konyhába szeretnék csak még egyszer visszamenni!

Kálmán Erzsí: Csak Amerikába. Künn van a bátyám, aki nagyon vár. Megígérte, hogy küld dollárt. Eddig még nem küldött. Már tanulok angolul, sőt már tudok is három szót: *No, no, newer!*

Péchy Blanka: Ha megnyílnak a határok, elmegyek a világ "végére és ottan leülök, a lábamat majd belelógatom a semmibe. . . Nem tudom, hogy kell-e oda is visum? . . .

Fáy Flóra: Én szeretnék valami "jó olcsó vidékre menni, ahol a zsemle két krajcár, az óriáskilli három, egy luftbalon tíz krajcár, egy kávé habbal tizenkettő. Ahol egy proscenium páholy huszonöt korona, ahol egy szép kosztüm háromszáz korona, ahol egy korona annyi mint egy korona. Ilyen ország azt hiszem csak a holdban van. . . Oda pedig nehéz eljutni.

Kerényi Gabi és Sziklai József a második felvonásban

Labori felvétele

*Kerényi Gabi és Sziklai József az „Ezüst sirály” 2-ik felvonásában.
(Labori felvétele.)*

Huszár Károly: Mire megnyílnak a határok én már nagyon öreg ember leszek. Akkor pedig nem hiszem, hogy lesz kedvem utazni. . .

Győző Lajos: Ha megnyílnak a határok a tenger mellé megyek. Nem bánom ha a Vörös tenger mellé is, csak tenger legyen. Csak már kikerüljünk ebből a tenger sok bajból.

Góth Sándor: London! Newyork! Amilyen gyorsan csak lehet. . .

Szerémy Zoltán: Legszívesebben Kolozsvárra mennék. Hat esztendőt töltöttem el ebben a drága városban. Szegény Kolozsváriak nagyon sokat szenvedhetnek idegen járom alatt. Rettenetes lehet az ottani kollegáim helyzete. Szeretnék résztvenni egy olyan akcióban amely Erdély megmentésére irányul! Vigaszt szeretnék vinni nekik, drága Kolozsváriaknak, hogy nincs veszve minden, lesz még egyszer ünnep a Nemzeti Színházban.

Balassa Jenő : Hová utazom, ha felszabadulnak a határok? Előbb megbeszélem ezt a nagy kérdést a feleségemmel és a fiammal, ha elhatároztuk magunkat valamire, akkor majd nyilatkozom.

Vigh Mancsi : Mindazt meg szeretném nézni, amit öt év alatt elmulasztottam. Nem tudnám hirtelenében elsorolni, hogy merre, meddig utaznék. Jó volna egyszerre több helyre menni. Szeretnék egyszerre Japánban és Svájcban lenni. Vagy a tenger mellé mennék, — a magyar tenger mellé, le Fiuméba, — azután egyre messzebb a fecskékkel, Olaszország, Egyiptom! Azt hiszem sohasem fogok eljutni ezekre a helyekre. Azért itt Pesten is nagyon jó. . . .

Kerényi Gabi : Angliába mennék legelőbb, — és talán gyerekesen fog hangzani amit mondok, — de Indiába is szeretnék menni. Nagyon vonz a maharadszák országa. Szeretnék egy operettelőadást végignézni Kalkuttában, érdekel, hogy milyen lehet egy buddhista primadonna, vagy egy szakállas, turbános bonvivant! Fakirokat szeretnék látni, amint lógnak az utszéli fákon, fejfelé. Kíváncsi vagyok, hogy hogyan ebédelnek ezek a fakirok — fejfelé. . . Szeretnék farkasszemet nézni egy nagyhasu, vigyorgó Buddha szoborral. És főleg azért mennék oda, mert ott nagyon olcsó lehet a déli-gyümölcs. Sok koronát viszek majd magammal, kéket és postát, — talán a fakirok elfogadják.

Sziklai Jenő : Én elvből nem utazom. Örülök, ha nem kell utaznom. Beteg vagyok ha csak Soroksárra kell kimennem, sirok ha csak egy villamosra kell felszállnom. Itthon maradok, akár megnyílnak a határok akár nem. Ha megnyílnak a határok itthon is sokkal jobb lesz, minek akkor elutaznom?

Sziklai József : Legfőbb vágyam volt, hogy kijussak Párisba, rajongtam a franciákért. Most már nem rajongok olyan nagyon értük, látom, hogy a nemes francia nemzet kérlelhetetlen ellenségünk. Lemondok arról, hogy kijussak, nem szeretek ellenségek között lenni. Inkább Berlinbe megyek, ha lehet utazni, katonakorom sok szép emléke fűz a német metropolishoz.

Gombaszögi Frida : Szeretnék Olaszországba utazni. Miért? Mert ott már sokat voltam. Szeretnék Amerikába menni. Hogy miért? Mert ottan még nem voltam.

Király Ernő : Azt hiszem nagyon messze van még az az idő, mikor ki lehet majd jutnunk külföldre. Ezt az időpontot mi színészek várjuk a leg-türelmetlenebbül. Csak kerülőúton tudunk meg minden külföldi hírt, — hogy milyen a színházi szezon, milyen új művész bukkant fel, milyen új darab, milyen divat stb. Ezer kérdés amelyre szeretnők látni a választ. Előbb majd Párisba megyek, azután Londonba, — szeretném beutazni Angliát.

Solti Hermin : Mindenben osztom előttemszóló véleményét. Ha elutazik, elmegyek majd vele én is.

Rózsa S. Lajos : Elutazásomat egyáltalában nem befolyásolják a határok, a valutakérdés és más nehézségek. Már csomagolok, lakásomat már eladom és megyek ki családommal együtt Amerikába. Április elsején szándéksom elutazni, már van jó szerződéseim.

Bárdi Ödön: Ha megnyílnak a határok, visszamegyek Olaszországba. Joggal mondhatom, hogy „vissza” megyek, mert életem nagyrésztét töltöttem odakünn. Minden évben kint voltam, egészen 1914-ig. Azóta nem... Beszéllek olaszul, legjobb barátaim az olasz írók, néhányat fordítottam is közülük. Mikor Velencében, 1912. júniusában a Campanile ledőlt, a közvetlen közelben voltam, talán tiz-husz lépésnyire... Csak már megint ott lehetnék!

Dalnoky Viktor dr.: Amint kitisztul egy kissé a helyzet és utazhatunk, felkerekedünk Vencell Bélával és Szemerével, elmegyünk Ems-be, egy ottani tudószanatóriumba, hogy a fűtetlen színházban megrokkant tüdőinket rendbehozzuk. Az Opera egész személyzetére ráférne egy kis tüdőkúra, lehet, hogy még többen fognak csatlakozni hozzánk.

Kertész Ödön: Amint lehet elmegyek családommal a Lidóra. Eddig minden évben ott voltam, az utolsó öt évet kivéve. Velencében már úgy ismernek mint egy benszülöttet, a gyerekeimet már messziről köszönti minden gondolieri.

Palló Elemér: Erdélybe mennék, Székelyudvarhelyre a szüleimhez.

Fáy Szeréna: Aradra megyek, amint lehet, — beteg édesanyám meglátogatására.

Petheő Attila: Expressvonaton szeretnék elmenni Itáliába. Amint rendbe jön a valutánk, megyek. A határokon majd csak átsuszom. Hat hétig szeretnék távol lenni Pesttől, hármezer koronát vinnék magammal és ezer-negyszázat hoznék vissza... Azután felébrednék!..

Marosi Adél: Szeretnék odamenni, ahol a magyar Maros vize folyik csendesen...

*Fürdőző leányok az „Ezüst sirály”-ban
Patkós Eszti, Hicke Irma, Lovászy Teri, Serédy Maca, Illés Sári*

Bánoczy Dezső dr.: Olaszországba !

Mészáros Giza: Nekem perspektíva kell, távlat. Most a kicsi Magyarországon már nincsenek távlatok. Olyan helyre mennék, ahol van perspektíva. A régi, erős, hatalmas Magyarországra . . .

Gellért Lajos: Sem Páris, sem London, sem Róma, — egészen más hely az én vágyaim netovábbja: Moszkva. Hallom ottan a bolsevizmus érintetlenül hagyta a színházi életet, és Moszkvában van a világ legjobb színháza. Hallom, hogy például a Faust-ot négyszázszor próbálták és olyan tökéletes előadásban hozták színre, amilyen még nem volt. Csak tökéletes lehet az a színházi kultúra, melyből egy orosz ballet, egy Nyjinszky kikerült. Már meg is beszéltem a feleségemmel, Somlár Zsigával és Bársony Pistával, hogy amint lehet, kimegyünk. Hogy valóra válik-e a tervünk, azt nem tudom. Szeretnénk már visszajönni Moszkvából és itthon értékesíteni mindazt, amit tanultunk.

*Ferenczi Frigyes és Stephanidesz Károly
Az „Ezüst sárly” rendezője és karmestere*

A NAGYVILÁGI NŐ

Ruttkay György Vigjátéka

szezon egyik legérdekesebb és kétségtelenül legnagyobb érdeklődéssel várt estéje a szombati: ezen az estén mutatja be ugyanis az ifju magyar írói gárda egyik legértelmesebb és formában is egyik legnagyobb készültségű tagjának, Ruttkay Györgynek új vigjátékát a Vigszínház, — és ezen az estén lép a közönség elé a rettenetes revolvermerénylet után ismét Gombaszögi Frida. Vigszínházi premier, Ruttkay-darab, Gombaszögi-fellépés, — ez a három szenzáció torlódott, nem csoda hát, hogy hetek óta másról sem beszéltek azokban a körökben, ahol színház iránt érdeklődnek.

A nagyvilági nő: egy kis vidéki özvegyasszony, Tóth Etelka, aki másfél éves özvegyiségét egy kis magyar vidéki fészekben tölti, kedves és szerető rokon körben. Az egész városka rajong érte, enyhe nőiessége, lényének finomsága és bája megvesztegeti az egész vidéket, Tóth Etelka azonban szeliden és magányosan tölti napjait. Egy nap azután kiderül a titka: titokban ugyanis a legfinomabb női holmit csináltatta, fehérneműeket, elegáns cipőket, pompás ruhákat, — ékszereket vásárolt magának és elmondja nagy tervét a családjának: elindul Pestre és kokott lesz belőle. A család megrémülve hallja a rettenetes hírt, megpróbálják lebeszélni róla, — de hiába. Etelka megmarad a terve mellett és utrakél.

Pesten a Belváros egyik divatos cukrászdájában (igazán nem nehéz kitalálni, hogy a Gerbeaudról van szó) viszontlátjuk Tóth Etelkát, mint nagy kokottot. Divatban van már, az egész város érte rajong, lesik, utánozzák, ostromolják. Pedig Tóth Etelka nem lett kokott. *Nem tudott az lenni.* Hiába „főzi” egy gazdag és elegáns báró, hiába jár utána egy divatos, pózoló festő, — Tóth Etelka erényes és tisztességes maradt, mert olyan erős benne a szemérem, olyan mélyen gyökerezik benne a női tisztaságba és tisztességbe vetett hit, hogy nem tudja

odaadni magát senkinek, — még Amon László kamarásnak sem, egy előkelő nagyurnak, akit már a vidéken meghódított nőies viselkedésével és finomságával. Megpróbálja Tóth Etelka, — randevura hívja Amon Lászlót, — de megszökik a randevu elől és csak akkor lesz a férfié, akit szeret, mikor az feleségül veszi.

A női tisztességnek és a ragyogó nagyvilági életnek az apotheozise a Ruttkay György új darabja, amely gazdag a virtuóz fordulatokban, bővelkedik az életből vett és érzelmes vagy mulatságos alakokban és amelynek egyik legművészibb ékessége, elmés dialógusa. Elragadóan kellemes estét lehet tölteni A nagyvilági nő-nél és a néző színészi élményeit olyan alakítással gyarapíthatja, amilyen kevés volt még a magyar színpadon.

A Gombaszögi Frida alakítása ez. Ahogy a vidéki szelid asszonykát beállítja, ahogy a nagyvilági élet után áhító nő, majd azután a nagyvilági nőt megjártsa, — az a magyar színiélet egyik legművészibb és legtökéletesebb produkciója. Művészetében megérett, még zamatosabbá, még nemesebbé lett. A szörnyű élmény, amely érte, megacélozta, megedzette, megérelte pompás tehetségét és „A nagyvilági nő” bemutatóján kiderült, hogy a földkerekség egyik legérdekesebb és legvonzóbb színpadi jelensége.

Aki körülveszi: a Vigszínház gárdájának színe-java, a pompás Vendrey, a népszerű Haraszthy Hermin és a kedves tehetségű Gách Lilla, a humoros Kardoss és elsősorban Tanay, aki talán még sohasem volt olyan mulatságos, mint a féltékeny vidéki patikussegéd groteszk és megható szerepében, — mint vidéki alakok, — Gombaszögi Ella, aki művészpályája legnagyobb diadalát arratta Nasa szerepében, az elegáns Fenyvesi Emil, a kitűnő és bájos Molnár Aranka, a pompás humoru Kertész Dezső, s a kisebb szerepekben a Vigszínház jeles művészei és művésznői, mint pesti arslánok és delnők.

Marton Böske rajza

Mamúska a főpróbán

át kérek, Ladányban éppen olyan rosszak a férfiak, mint Pesten.

Simonyi Mária, a ladányi patikusné elmegy a ladányi kaszinóba mulatni, mert a *Marosi* Adél táncmulatságot rendez a kaszinóba és azt hiszed, hogy táncolhatnak? Szépen táncolhatnak! A *Matány*, a *Zilahy* zsűl, a *Fekete*, meg a *Kertész* Ernő ott kalábereznek a kaszinóban és nem hagyják az asszonyokat mulatni. A zsűl folyton azt mondja a Marosinak, hogy feküdj le mama; pedig a mama repülni akar, mint egy pesti démon és amikor a *Varjas* Antal muzsikálni kezd a bandájával, hát nem bír magával és mindenkit meg akar táncoltatni, különösen a *Gellért* Lajost, aki éppen most jött Pestről Ladányba a ladányi patikába segédnek és tele van életkedvvel és azt hiszi, hogy itt Ladányban kiélvezheti majd az ifjuságát; szegény, nem tudja, hogy Ladányban inni kell, bőrkabátot kell viselni és jóba kell lenni a postamesterrel, a jegyzővel, a tanítóval, *Borgida* urral, *Karfunkellel*, *Jóvér* Danival, de főképen a *Petheő* Atillával, aki olyan tizenhárompróbás dzsentrí, hogy egész Ladány oda van érte, ami nem is csoda, mert amikor nótába kezd és aszondja, hogy aszondja, hogy gimbet gombot, gimbet gombot, apró ezüst gombot, ki a fene látott szürdölmányon apró ezüst gombot? — hát olyan kedves, olyan cuki, hogy Pesten a Zserbóban is megveszekednének érte az asszonyok, nemcsak Ladányban. De törődik is ő az asszonyokkal. Ő csak az itallal, a cigarettivel, a bőrkabáttal, meg a cigánnyal törődik és nem táncoltatja meg se a *Marosi* Adélt, se a *Simonyi* Máriát, aki pedig olyan herci ruhát csináltatott magának *Berkovitséknál* erre a ladányi bálra! A mai időben! Egy kis átalakítás is megjárja mostanában, nem kell mindjárt ujat csináltatni; de a *Simonyi* mindig elégans volt és finom és előkelő; kár is érte ott Ladányban! Az ura is csak névnapra jár, disznótorra jár, az asszonykával keveset törődik; én nem is csodálkoztam volna, ha a *Simonyi* kikezdett volna a *Gellért* Lajossal, csakhogy ő nem egy ilyen nő és a *Gellért* már látja, hogy Ladányban se virul ki az ő ifjusága és úgy el van keseredve, mert három gallért is hozott magával a bálba, hogy mind tönkre táncolja és a végén azt mondják neki, hogy kezdjen ki a *Bánóczinéval* és ő ezt kikéri magának, mert a *Bánócziné* szolgálólány Ladányba és olyan helyre cseléd, hogy egész bátran beleharaphatna a *Gellért*, aki már kezdi elsiratni az ifjuságát és ezzel vége az első felvonásnak. A hátam mögött, most vettem észre, a *Szász* Zoltán ült, monoklival a szemében és nem tudom bizonyosan, engem nézett-e, vagy a darabot; én tetszettem e neki, vagy a *Szép* Ernő, aki egy

csöppet se volt izgatott, mert ő egy blazírt fiú, de akkor mért ír olyan szép verseket, hogy az ember sírni szeretne és nem tudja, hogy miért? De azért van szerelem Ladányban is. A *Simonyt* Máriának ugyanis nagyon megfájdul a foga éjszakának idején, amikor az ura, a ladányi patikus nincs otthon és felkölti a segéd urat, a *Gellért* Lajost, akinek szintén fáj a foga, de neki a Simonyira fáj a foga és azt ott mindjárt stante pede megmondja a Simonyinak, aki meg van ijedve a vallomástól és rosszul esik neki, hogy a Gellért megkérdezi tőle, hogy boldog-e és csak annyit mond, hogy ővele nem történt semmi Ladányba; felnőtt, férjhe ment, gyermekük nincsen, a mamája meglátogatja hébe-korba és nem tudja, hogy szereti-e a patikust, vagy nem szereti és nőtája sincs és nem haragszik a Gellértre, amiért hogy éjszakának évadján dalol neki, meg hegedül neki, meg szerelmet vall neki, meg megakarja csókolni a kezét, meg eselleg az arcát, meg isten tudja mire gondol ez a fiú? És egyszerre csak betoppan a patikus, de nincs semmi baj, mert ő föl se veszi, hogy a Simonyi ott van neglizsébe a Gellérttel éjszakának idején és csak röhög, amikor a Gellért azt mondja, hogy a Simonyi ártatlan és ő kész elégtételt adni a patikusnak; csak nevet a patikus és elviszi a feleségét aludni és ezzel véget ér a második felvonás és én azt hiszem, hogy a Szász Zoltánnak mégis a darab tetszik és nem én; vagy talán mind a ketten tetszünk neki? Aztán a Gellért kezd beletörődni a ladányi viszonyokba. A Simonyit még szereti, de Pestre gondol mindig és hegedül magának, hogy álmodozzék mellette és álmodozik is, mert egyszerre csak megjelenik előtte egy aranyos leány, a *Titkos* Ica, mint királynő, koronával a fején, hermelinpalástban és olyan szépeket mond neki, azt mondja neki, hogy azt akarja, hogy boldog legyen és csókot kínál neki és az ő fejére teszi a koronát és elmegy, mintha ott se lett volna és a *Gellért* végül is beinvitálja magához a Bánócinét, a szolgálót és egymás vállára hajtják a fejüket, összebujnak, összenéznek, össze-nevetnek és vége a darabnak és valami melegség árad a szívem körül és sietek gratulálni a *Bárdos* Arturnak, hogy színre hozta ezt a szindarabot és ilyen szépen, ilyen finoman hozta színre és nekem beszélhet a Szép Ernő, hogy ő egy blazírt, ő egy cinikus; mert én tudom és mindenki tudja, hogy ő egy poéta és a premieren mindenki vörösre tapsolja majd a tenyerét, mint a — *Mamuska*.

SZÉLJEYZETEK

Antónia. Ugy hangzik ez a név, mint a muzsika. És hallatára Offenbach jut az eszünkbe és az ő Antóniája, aki ráborul a zongorára és úgy sóhajtja, sirja, zokogja, hogy: e dal a szerelem örök igéje, bus a vége!... Antónia!... Romantika

Farkas Antónia

(Labori felvétele)

és poézis van e névben és asszonyi szelidség és szív és ióság és érzés és szerelem!... Egy filmszínésznőnk is viseli ezt a nevet. Farkas Antónia. Szép, fehérarcu, csillogó szemű asszony; pompás termetű, nagyszerű megjelenésű nő, akiben nincs semmi démoni, aki nem mosolyog rád ok nélkül, aki nem citálja Strindberget, hogy megfőzzön, aki nem sóhajt és nem bug, nem szenved és nem sir és nem akar mindenáron megszédíteni és valami végtelen finomság ömlik el egész alakján... Ez az Antónia mozi-színésznő. A legjobb magyar mozi-színésznő. Egy sorban áll a külföld legnagyobbjaival és akik legujabb filmjén, a „111-es”-ben látták, megcsodálták és el voltak ragadtatva tőle. Nagyszerű ezen a filmen. És gyönyörű ezen a filmen. És a neve úgy hangzik, mint a muzsika: Antónia!...

○

Németh Pista halálára. Meghalt egy fiatalember, akil én gyermekkorában ösmertem s azóta, hogy felnőtt és emberré lett, csak hirt hallottam róla minduntalan: csupa jó hirt, csupa kellemes ujságot. Németh Pista a fia volt néhai jó Németh Jós-kának, a kedves művésznek, aki annyiszor megkacaglatott bennünket a régi Népszínházban, aki nekem jóbarátom volt s aki olyan korán elhagyott bennünket. Németh Pista a fivére volt Németh Juliskának, aki énekével, játékaival annyi gyönyörűséget szerez nekünk évek óta. Németh Pista tehetséges, derék fiu volt. Rengeteget tanult és sokat tudott. A familiájában mindenki össze volt forrva a színházzal; ő a komolyabb oldaláról nézte az életet és gépészmérnöki pályára lépett. Fiatalon nagy sikereket ért el ezen a pályán és aznap, amikor megbetegedett, kapta meg a legnagyobb olaszországi villamosági gyár meghívóját: oda szerződtek, vezető állásba. Nagyon megőrült a kinevezésnek és negyvennyolc órai betegség után meghalt. Egy szál virágunk hada diszitse a sirját!...

○

Rigócz Mariska. Amikor megindult a „Színházi Világ”, a sok gratuláló levél között kaptam egy kedves üdvözlőlevelet, egy rajzot, amely gyerekes volt bár vonalaiban, de finom és ötletes elképzelésében. „Eljen a Színházi Világ!” volt a kép felírása, az aláírása pedig: „Hecht Bandi, 1920.” Azóta megludtam, hogy ez a Hecht Bandi egy tízéves kisfiucska s a nevezetessége legfőképpen az, hogy a mamája — Rigócz Mariska, az ösmert és elősmert művésznő. Hecht Bandiról nem tudok bővebbet, Rigócz Mariskáról tudom, hogy finom tehetségű színésznő, aki legutóbb — Péchy Erzszi után! — a „Lili bárónő” címszerepében aratott jelentős sikert. Ugyszólván beugrott a szerepbe, a Péchy Erzszi hirtelen távozásakor és rokonszenves egyénisége, kitűnő megjelenése, kedves játéka, szép éneke igaz sikerhez juttatták. Azóta — elvonult egy kicsit a színpadtól. Nem pihenni, hanem tanulni

tovább, nem lemondani a színpadról, hanem új szerepekre, új sikerekre készülni. Kár is volna, ha elvonulna; a magyar színpad nem nélkülözheti a tehetségeket, akik közül mindegyiknek eljön egyszer a maga ideje. A Rigócz Mariskáé már utban is van...

(f. j.)

RIGÓCZ MARISKA

(Labori felvétele)

Miss Ruth indiai táncosnő legújabb arcképe (A Vogueból)

Akik a színészeket gyógyítják.

— Beszélgetés színházi orvosokkal. —

ost, hogy a spanyoljárvány tartja kellemetlen reprizét Pesten, nem szabad megfeledkeznünk azokról az orvosokról, akik nagy elfoglaltságuk mellett még egy, sőt esetleg két budapesti színház tagjainak egészsége felett is örködnek. Színházi orvosnak lenni, ez egy egészen különös foglalkozás és sok mindenhez kell érteni annak, aki ezt az állást komolyan akarja betölteni. Ha valakit a király gyémántos gyűrűjével avatnak dok-

torrá, az még nem biztos, hogy színházi orvosnak is jó. De nem akarunk a dolgok elé vágni, hanem átadjuk a szót a budapesti színházak orvosainak.

Legelőször Dr. Boyha Józsefet, a Nemzeti Színház orvosát kerestük fel. A Rákóczi-ut 29. alatt lakik és arról nevezetes, hogy ő a legrégebb színházi orvos Budapesten. Egy hetvenéves öreg bácsi, aki otthon hosszú házikabátot visel s a fejét fekete házi sapka védi. Állandóan öcsémuramnak szólít és kedves öreges hangján beszél a régi Nemzetről.

— Ja, ja, kérem, most már csak ritkán megyek színészeket gyógyítani. Mindegyiknek meg van a maga orvosa. Én csak a bizonyítványt állítom ki. Régen, akkor az egészen más volt. Az egész Nemzetet én gyógyítottam. Sőt a tagok hozzátartozóit is én kezeltem. Az én betegeim voltak Prielle Kornelia, Szigeti Jóska, Paulay, Vizvári, Ujházi, Bercsényi, Földényi, Gabányi. Csupa régi nagy név. Már mind halott... Istenem, hogy eljárt az idő, öcsémuram, bizony, bizony, én vagyok a nemzeti legrégebb tagja. Csak Tóth Imre

volt nálam régibb tag, most, hogy ő nincs a színháznál, én vezetek szolgálati időben. Még Beniczky kormánybiztossága alatt jöttem a Nemzetihez, akkor Paulay volt az igazgató... Hej, de régen volt az, akkor még kedves öcsémuram a világon sem volt. No, de nem baj. Más nem mondhatok. Fényképem nincs, pedig a feleségem már husz éve szekiroz, hogy vétessem le magam.

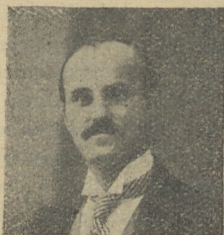

Halmos Sándor dr.

Dr. Bródy Ferenc, a Városi Színház orvosa, a Teréz-körut 32. alatt lakik. Várószobája tele van betegekkel. Sok érdekes dolgot mesél:

— Kérem, a színházi orvosnak mindenhez kell érteni. A színházi orvos néha igazgató, néha

rendező, néha — orvos is. Az életemet egészen megváltoztatta az a perc, amikor színházi orvos lettem. Dacára rengeteg elfoglaltságomnak, szinte örülök, ha egy színészhez vagy színésznőhöz hívnak. A legkedvesebb betegek a

Bródy Ferenc dr.

színészek, azt mondhathatnám, hogy ez egy oázis az orvosi gyakorlatomban. Ez a légkör szinte gondtalanná teszi az embert. Már tizennégy éve vagyok színházi orvos és sok mindent tapasztaltam ezalatt. Vannak egészen különös színész-betegségek. A legveszedelmesebb ezek közül az, amikor a főszereplő a premiér előtt megbetegszik. Ilyenkor jön az igazgató, a rendező, a szerző: Az istenért doktor ur csináljon valamit, hogy X művész vagy művésznő fellépjen. Akkor elő kell szedni minden lélektani ismeretét az orvosnak, hogy a szereplőnek megmagyarázza játszhatik. Néha szigorúnak kell

mennyre nem „súlyos” a baja és nyugodtan lenni. Vannak olyanok, akik annyira ambiciozusak, hogy betegen is játszani akarnak. Éppen most volt egy ilyen eset. A kedves Sziklay Jenő a multkor 39 fokos lázzal akart játszani. A legnagyobb megerőteltésembe került, hogy ágyban tartsam.

Azután felkerestük Dr. Fleischmann Mórt, a Beöthy-színház orvosát. Ő is nagyon szereti a színészeket és nagyon jó véleménnyel van róluk.

mondhatok a színész betegekről. A mostani gárda olyan ambiciozus, hogy akkor is játszani akar, ha tényleg beteg. Az pedig a legritkább eset, ha valaki azért jelent beteget, mert egy szerepet nem akar elvállalni. Ilyenkor nagyon óvatosnak kell lenni, mert a színészek, már a mesterségüknél fogva, a legjobb szimulánsok. Nagyon kell vigyázni, hogy az ember ilyesminek ne düljön be. Szavakkal kell meggyőzni, a baj csekélységéről és tapintatosnak kell lenni.

Ő is a legérdekesebbnek tartja a premiér előtti betegségeket.

Fleischmann Mór dr.

— A Király és Magyar színház művészei és művésznői nem sok dolgot adnak. Tizenkét éve vagyok színházi orvos, de igazán csak jót

Künsztler Mór dr.

— Egy híres színésznővel történt meg egyszer, — mondja — hogy a premiér előtt nagy lámpalázt kapott. Nem tudott a színpadra kimenni. Folyton morfin injekcióért könyörgött. Tényleg adtam neki egy injekciót, de csak tiszta vízzel. Ő azt hitte, hogy valóban morfint kapott és ez megnyugtatta. A lámpaláz elmúlt és nagy sikere volt. Csak az előadás után mondtam meg neki, hogy milyen injekciót kapott. Mondom: egy színházi orvosnak nem kell mindjárt bedülni.

A Bárdos-színházak orvosa: Dr. *Halmos Sándor* az Erzsébet-körút 14. alatt lakik. Jó foglalkozása van: nőorvos. A várószobája tele van nőkkel. Egy kicsit várni kellett, a nők nehezen panaszkodják ki magukat.

— A Belvárosinál és az Andrássy-utinál mindenki jól viseli magát — jelenti ki némi büszkeséggel. Bár a nők nagyon szeretnek orvoshoz járni és receptet iratni. A receptre nagyon buknak, de meg nem csináltatják, az a véleményük, hogy annak a ridikülben a helye. Legtöbbsen vérszegények és hizni akarnak. *Ilosvay* és *Nagy Manci* is nagyon szeretnének hizni. Mindig becsapnak. Nagyon kedvesek. Ugy tesznek, mintha nagyon megszivlelnék a tanácsaimat, de végeredményben nem csinálnak semmit. Az egyik művésznőnek a multkor én csináltattam meg a receptjét, miután láttam, hogy hónapokig hordja magánál és csak bizonyítékul használja a kollégák előtt: Látod milyen beteg vagyok! Most nagyon sok betegünk van: *Harsányi*, *Körmendy*, *Erdélyi* nyomják rendületlenül és türelmetlenül az ágyat. Általában a férfiakal van a legtöbb baj, azok csak akkor mennek orvoshoz, ha halálos betegek. Direkt gorombának kell lenni, hogy ágyba kényszerítse őket az ember.

A Berlińi-tér 5-ben lakik *Künszler Mór*, a Vigszínház orvosa. Csak fél éve színházi orvos és némi iróniával mondja:

— Eddig csak egy diszlettologató és a sugó meggyógyításában merült ki a színház körüli prakszisom. Egyszer Góthoz hívtak, de mire odaértem, addigra már javában játszott a színházban. Még nem vagyok öreg színházi róka és így nem tudok semmi érdekeset mondani. Talán máskor, évek múlva.

Meglátogattuk a színészek gége-specialistáját, Dr. *Polatschek* Elemért, aki az Eötvös-utca 6/b-ben lakik. Nagyon kedves ember, gyönyörű rendelője van, de interjút nem ad, mint ahogy ő mondja, ezer oka van rá. Szívesen elbeszélget velünk, sajnáljuk, hogy a sok érdekes dolog közlésére nem adott felhatalmazást. Egy megállapítását itt adjuk:

— Véleményem szerint a színházi orvos is csak orvos legyen és nem „színházi”.

Mikor kimegyünk, az előszobában *Váradi* Arankával találkozunk, aki türelmetlenül várakozik, hogy sorra kerüljön.

Dr. *Irsai* Frigyes, az Operaház orvosát kétszer kerestük a lakásán, de mindig betegknél volt. Ő is régi, évtizedes színházi praxisra tekinthet vissza. Sajnáljuk, hogy nem beszélhettünk vele; bizonyára sok érdekeset mesélt volna ...

AZ-ÖLTÖZTETŐNŐ - levelek

Igen tisztelt Szerkesztő ur, ezennel itt ülök megint, hogy megírjam Magának a legfrissebb pletykákat és mért ne tenném teszem is, pletykázás az élet sója, ábrándozás a megrontója és az „Ezüst sirály” premierje után a Fészekben volt a premier-vacsora ki-ki alapon és tosztozás se volt, hanem helyett a Szirmai Albert nacságos és zeneszerző ur, a Butykay Ákos nacságos és ugyancsak zeneszerző ur, a Tarnay Alajos nacságos és szintén zeneszerző ur és a Stephanidesz Károly nacságos és karmester ur zongoráztak hajnalig a társaságnak és erről jut eszembe, hogy a betegek kezdenek szépen felgyógyulni, a Sziklai Jenő nacságos és művész ur már vendégszerepel is a vidéken: ellenben a Fedák Sáriné művésznő nacsága azt beszélte a minap a társalgóban, hogy színészetből nem lehet megélni és ő már arra gondolt, hogy divatszálont nyit és ebben a Fedák-szalónban ő maga fogja tüzdolni a toaletteket, ha a nacságák próbálni jönnek és mért ne tenné teszi is, elvégre tüzdelés az élet sója, ábrándozás a megrontója és erről jut eszembe, hogy a héten volt a Hegedüs Gyula nacságos és művész ur születésnapja, de hogy hányadik, azt nem árulom el, de azért vidáman és jókedvűen ülték meg ezt a születésnapot is Hegedüsök; viszont az „Ezüst sirály” premierjén Ferenczy Frigyes főrendező és nacságos ur úgy meg volt hatva a Király Ernő nacságos és művész ur játékától, hogy oda adta neki emléke egy régen őrzött ereklyéjét, Goldmann Károly egy levelét és áltáljában nagy volt a figyelem mindenki iránt, a Bakonyi Károly nacságos és szerző ur egy üveg szintiszta tokaji borral állított be a Kosáry Emmine nacsága öltözőjébe; a Huszár Károly nacságos és Pufi ur pedig egy üveg francia pezsgőt hozott a Király Ernőnek; bárha se újabb házasság, se újabb válás nincs a színházak tájékán és a Simonyi Máriáné nacsága addig-addig fogyókurázott, amíg most hizókurát kell tartania; viszont a Mészáros Gizáné nacsága már sokkal jobban van és annyi kedves vendég látogatja, hogy egyik a másiknak adja a kilincset és mindenki örül, hogy az aranyos Gizáné már megint jókedvű és vidám és a kis Kálmán Erzs 5000 dollárt kapott a bátyjától Amerikából és most egyszerre milliomosné lett és a Király Színházba betörték az éjjel és elvittek egy csomó pénzt és én ezennel itt ülök és zárom soraimat, mert még hideg borogatást kell adnom a Kardos Andor szerző és Dumi urnak olyan nagy lámpaláza van és mért ne tenném teszem is, elvégre mi rossz van abba, hogy szeretek vele jóba lenni, amit igen tisztelt Szerkesztő urnak is melegen ajánlok és maradok kiváló tisztelettel kedves barátnője

az öltöztetőnő.

Aki nem jár színházba.

Lenkey Gusztáv, a *Pesti Hirlap* felelős szerkesztője, nem szokott színházba járni. Ha valaki színházat, darabot, színészt dicsér előtte, azon hiszemben, hogy mégis csak sikerül őt valamelyik előadásra elcsábítani, konokul csak azt feleli:

— Hiszen úgy sem igaz, ami ott, a színpadon történik.

Pedig rajongója minden szépnek, nemesnek. Mi hát az oka mégis, hogy a színházbajarást egyszerűen kikapcsolta életéből? Szerkesztői elfoglaltsága? Lehet. Noha van olyan ur, hogy ha akarná, időt szakíthatna magának a színházbajaráásra is. Vagy talán az, hogy izig-véríg politikus? Hogy évtizedek óta egyik fő magyar kritikusa a mi politikai életünknek? Lehet, mert a színjátszás iránti érdeklődést a politikával való intenzív foglalkozás ugyancsak absorbeálja, lévén a politika és színészet vajmi hasonlórú fogalmak. Igazában tehát azt kellene Lenkey Gusztávnak felelnie:

— Nem megyek színházba. Ha hallani akarom, ami nem igaz, elég, ha a parlamentbe járok.

Persze, ahogy nem kell készpénznek venni az ő valóságos kijelentését, úgy azt sem, amit mi oly szívesen a szájába adnánk. Mert, amint a színpadon sokszor az igazság erejével hat, amit ott játszanak, azonképen a parlamenti képviselők se csupa kócevők. És ahogy a politikai életben tudott Lenkey Gusztáv *Polónyi Géza* személyében, a maga gusztusa szerint való politikai értéket, — színházi nyelven szólva: — *kedvencet* találni, azonképen megelhelhetne volna izlésének színházi megtestesítőjét is. De hát nem jár színházba, amit e hasábokon másképen, mint megrovásképen felemlíteni, vajmi nehéz. Mi tagadás benne, mi azokat szeretjük, akik a színházakért és mindazért, ami velők kapcsolatos, rajonganak. Azért hát némi elégtételül jegyezzük föl, hogy titokban, néha, mégis csak eljár Lenkey Gusztáv színházba, kabaréba, orfeumba — vasárnap délutánonként, a felesége egy rendkívül szimpatikus és művelt uriaszony társaságában, aki viszont él-hal a színházért. Sőt volt egy olyan *esti* előadás is, melyen Lenkey látható volt. A *János vitéz* ötszázadik előadásán esett meg ez a csoda. Igaz, hogy megjárta. T. i. azon az estén ő vitte el a *furcsasági díjat*. Egy kis társaság azt találgatta ugyanis felvonás közben, vajjon a jelenlévő

meghivottak közül kire lehetne a legfurcsábbat mondani, a János vitézzel kapcsolatban. Sorra vettek mindenkit és végül is *Lenkey Gusztáv* személyében állapodtak meg. Kisütötték ugyanis róla, hogy ezen az estén látta először nemcsak a *János vitéz*-t, hanem magát *Fedák Sárít* is.

No de talán ezentul inkább eljár a színházakba. Hiszen nem is lesz már számára ezentul olyan érdekes a konkurrens politika. Hiányzik onnét *Polónyi* is, aki egyébként végrendeletében családi körén kívül egyedül róla, *Lenkey Gusztávról* emlékezett meg meleg szavakkal és két emléktárggyal: egy arany órával és egy pecsétgyűrűvel, mint amelyek első keresményei voltak a nagy politikusnak.

Gabrielle D'Annunzio Fiumében (A Vogue-ból)

Alkusznak egy színházra.

Alkusznak egy pesti színházra. Alkusznak többen is. A Dunaparti Színházról van szó. Egy ilyen alku azt jelenti, hogy a színház az eddigi vezetés alatt nem boldogult. Hogy mért nem boldogult, annak egészen speciális oka van. . . A Dunaparti Színház még a múlt év októberében nyílt meg, mint a volt Medgyaszay Színház. Kezdte az előadást $1\frac{1}{2}$ órakor és végezte $1\frac{1}{9}$ órakor; anélkül azonban, hogy bezárta volna kapuit. Nem, azok $1\frac{1}{9}$ órán túl is nyitva maradtak, egészen záróráig, 12 óráig; merthogy a pincében bar van, az ugynevezett *Nemzeti Bar*. A Dunaparti Színház felül színház, alul pedig bar. Felül idealizmus, alul realizmus, mint a világhírű Manuello-versnek, Az öv-nek asszonya, akinél a határvonal az az öv volt, ami lenge ruháját derekán összefogta. Amint e versből tudjuk, egy szép napon e hölgyet ostrom alá vette egy ifju. Beszélt, beszélt neki az ifju sok minden szépet, csakhogy a hölgy az övé legyen. Az utóbbi végül is ezzel a kérdéssel felelt: — És aztán, mondd csak, tüzes ifju, melyik részt választanád belőlem; az öv feletti, vagy az öv alatti részt? Mire az ifju így szólt: Az öv feletti részt. És a szép nőt ez az idealizmusra valló válasz annyira megihatotta, hogy övét megoldotta, a földre dobta és rálépett, mosolyogva. Az idealista ifju mindent megkapott. . . A kecses Dunaparti Színháznál most négy hete megjelent egy rendőrfogalmazó és holmi idevágó szabályrendeletre hivatkozva, elrendelte, hogy a bart csak addig szabad nyitva tartani, amíg az előadás tart. És e ponton súlyos dilemma elé került a direkción. Mit válasszon? Az öv feletti részt-e, vagy az öv alatti részt? Döntsön-e a színház mellett, bazirosza-e egész létét a színházi előadásokra és zárja be a bart is kilenc órára? Vagy válassza-e a bart, mint existenciális feltételt, aképen, hogy oly későn kezdí a színházi előadást, hogy az az éjszakai órákba nyulván, a bar éjszakai nyitvatartása lehetségessé válhasson? A direkción, ellentétben a Manuello-vers ifjával, az öv alatti rész mellett döntött. Vagyis azontul $1\frac{1}{2}$ órakor kezdte az előadásait és $1\frac{1}{2}$ 12 órakor fejezte be. Persze ezekre, a mai viszonyok közt, exotikus időben tartott, előadásokra közönség nem akadt, a társulat nevesebb tagjai sem voltak hajlandók a késő éji órákban játszani; a már korábban megvált Lóth Ilához, Bánhidy Ilonához csatlakozott Tanayné Halmi Margit, Abos Elza, Kabos Gyula. A színházi előadás súlytalan függeléke lett a barnak. És, mily fűcsa, noha a bar csak oly jól ment, mint azelőtt, a Dunaparti Színház existenciája mégis felbillent. Mintahogy elvész a férfi számára az a nő, akit nem a lelken keresztül akarnak meghódítani. A Dunaparti Színház a mai feltételei mellett nem

tud existálni. Ez az épület mégis csak színháznak épült és nem barnak. Ennek az épületnek lelke van, amit megtagadni nem enged. A Dunaparti Színházra tehát alkusznak. Alkuszik rá egy ünnepelt művésznő. Egy színházdirektor. És egy nagy, vállalkozó. Akármelyik lesz a győztes, csak úgy tarthatja meg, ha existenciális alapul az őv feletti részt választja.

Ráskai Ferenc.

Főpróba után

Gombaszögi Frida a „Nagyvilági nő” főpróbája után hazaérkezik

Miért nem játsszuk gyakrabban Ibsent?

Irta: Triesch Irén.

A SZINHÁZI VILÁG mult számában megemlékeztünk arról a csaknem végzelessé vált vasuti balesetről, amely TRIESCH IRÉNT, a nagy német színésznőt érte. Sajátságos véletlen, hogy éppen a balesettel egyidejűleg jelent meg németül a nagy művésznőnek ez a kis cikke, amelyet érdemesnek tartunk átnyújtani magyarul a SZINHÁZI VILÁG olvasóinak. A legérdekesebb, legjelentősebb és legaktuálisabb színházi kérdések egyikéről szól ez az értékes kis tanulmány és megmutatja egyúttal, hogy a modern dráma gondolatainak és az egész modern világnézeti harcnak milyen mély áterítője lehet egy nagy színésznő.

Az a naturalista hullám, amely a tizenkilencedik század második felében elborította az európai műalkotást és amely Oroszországban Dostojevsky Fedort vetette föl regényeivel, Franciaországban pedig Zolát, fölszínre hozta egyúttal a naturalizmusnak egyetlen valóban nagy drámaíróját: a norvég Ibsen Henriket.

Ibsen alkotásai Németországban lassabban érvenyesültek, mint például Björnsterne Björnson művei. De azután Ibsen olyan igazán szellemi tulajdona lett a németségnek, amint egyébként hasonló mértékben csak Shakespeare nyert polgárjogot Németországban. Ha Ibsennek ezt a megotthonosodását Németországban, amely oly erősen és mélyen felkavarta a német lelket, csak a naturalizmusnak tulajdonítanánk, igaztalanok volnánk a nagy költővel szemben. Mert realizmus és naturalizmus nem a legfontosabbak Ibsen érett mesterműveiben. A naturalizmus Ibsen számára csak átmeneti stádium volt a magasabb szimbolikus-metafizikai alkotásokhoz és a klasszikusok sorába éppen az emeli, hogy kiemelkedik a mindennapiságból ahhoz, ami az emberben végtelen.

Ifjúkori műveitől eltekintve Ibsen mint naturalista indul. Harcol a társadalom hazug előítéletei és korlátozó intézményei ellen. Harcol az emberek szabad fejlődési lehetőségéért, — legyen bár ez az ember férfi vagy nő, agg vagy gyerek. Proklamálja az egyéniség szabad kifejtésének jogát és ennek új törvényeit, ahogy azok Darwin óta megnyilatkoztak az emberiség szemei előtt. Ezek a törvények az emberi nemet haladásra

intik, fölfelé egy végtelen magasabbfejlődés felé, amelynek új etikai parancsa: töltsd be önmagadat, hogy a világegyetem, amelynek része vagy, közeledjék végcéljához és mindegyre jobban betöltse önmagát. Ibsen valamennyi drámájában vannak emberek, akikben megnyilatkozik ez a magasabbra való föltörekvés, ez a „betöltése saját énjüknek“. Ott van ez már a *Norában* és a *Társadalom támaszaiban*, házasság és társadalom akadályozzák az embert rendeltetésük betöltésében. Gyakran azonban nemcsak külső akadályok, hanem az emberben magában benne lakozó tagadás az, ami visszatartja attól, hogy betöltse rendeltetését.

Amíg Ibsen ottragadt ezekben a naturalisztikus napi harcokban és csak ezt nyújtotta, nem volt még az igazi nagy tragikus. Ezekben a drámákban tendenciát adott, itt ott érintette a konstrukciót, véges dolgokat tükrözött, beleragadt a föld vonzásába, a mindennapi élet harcait és azoknak legyőzését „tragikusnak“ nevezte, holott mindez tulajdonképpen a komédia területére tartozik.

Mesterdrámáiban azonban messze kinőtt e naturalista színek fölé. A naturalizmus csak alapzat marad a felsőbb épülethöz. Nemcsak annyiban, hogy bensőbbé vált új műformáját egyre érettebb remeklésekre formálta, analitikus leleplezési technikájával rövid időben összepréselte, lefátyolozta és katasztrófához vezette mindazt, ami egymástól távol eső cselekvény és előzmény volt. Hanem legfőképpen, mert mélyebb céllal egy magasabbrendű emberiséget alkotott. Föülmulthatatlanul értett ahhoz, hogy megfogja a világ lelkét a sorok között és az emberek között lebegő legfinomabb hangjaiban és hangulataiban. Ettől kezdve sok ki nem mondott dolog kísért a szavak mögött, vagy ott van lerögzítve a dialogusban északi szükszavusággal és érzésszel szemérmességgel, mint lelki rezgés.

Az eseményeket annyira belsőkké teszi, hogy valósággal lelki eseményekké lesznek, amelyeknek fátyla alatt a külső cselekvény mintegy jelezve van csak és csak szükségszerű, végső kristályosító pontja a külvilág történéseinek. Ibsen ekkor már gyakran rajzol finomlelkű, vagy széttépett lelkű embereket. Embereinek e halk belső fáradtsága azonban lehetővé teszi, hogy a legfinomabb idegszálakkal és feszültségekkel ruházza föl őket és olyan szavakat mondasson velük, amelyek csak sejtetnek valamit, de e sejtetés dacára, sőt éppen ezért nagyon fontosat, sőt gyakran döntő jelentőségűt fejeznek ki. Az emberi lélek legfinomabb hullámrezgéseire figyelve Ibsen leszáll az emberi lélek őstalajára. Föltárja a titokzatos, már csaknem tulvilági mélységeket és csaknem misztikus fátyolként teríti a szavak, pillantások és mozdulatok fölé. A metafizikába való ez a mélyen bensőséges átnyulás, amelyben ösztönös fölismeréssel tárul föl előtte az istenien szőtt valóság, ez teszi Ibsent nagy, soha el nem avuló művésszé. Minden munkálkodó élet sötét

titkát, amely mint be nem teljesedett vágy ott alszik mindenki-
ben, mint hullámjátékot emeli és zuditja alá Ibsen egyes sza-
vakban és színektlen. Ez a légkör, mely a lét legvégső titkai-
hoz nyúl, ez adja Ibsen nagyságát: a véges dolgok tükrözése
a végtelenben, az egyén viszonya a világégyetemhez. Vagyis ez
annyit jelent, hogy a véges életű ember egy darab örökkévaló-
ságot sugároz ki magából, amellyel össze van fonódva és ön-
magában megtalálja az örökkévalóságnak egy darabját.

Ha azonban egy sereg problémát állít is elénk Ibsen, —
a föltett kérdésekre nem ad választ. A választ mindenkinek
saját magának kell megkeresnie lényének megfelelően. Igazi
északi módon mindenkinek úgy kell távoznia a költő birodamá-
ból, hogy benne marad a kérdés, lelkébe fúródik az ösztönzés,
a vágy: hogy a meg nem oldott problémákat harmóniába hozza.
Mindenkinek, a saját lelkébe nézve, önmagából kell megtalálnia
a választ. Ibsen gondolkodásra sarkall bennünket, mert nem ad
választ semmire, hanem költői hivatását így fogja fel: „Hivatá-
som az, hogy kérdezzek, nem az, hogy válaszokat adjak“.

Saját maga fölé legmagasabbra emelkedett a költő epiló-
gusában: „Ha majd mi holtak fölébredünk“. Mint a Romers-
holmiban, itt is azt halljuk, hogy a legmagasabbrendű emberilét
— mert ez a művészet — a maga legtisztább, alkotó meg-
nyilatkozásában az embert megnevesíti és fölemeli, de cserébe
viszont megrontja az élet érzéki örömét. Rubek, a művész,
művészetének céljaira eszközül használja föl Irénét, a szerető
asszonyt. Ezzel megöli az asszony lelkét, amely nem művé-
szetet, hanem szerelmi boldogságot akart. Rubek és Iréne
áloméletet élnek, — ezért ki vannak zárva a robusztus cselek-
vési vágynak és az egyszerű boldogságnak a világából, amely-
ben benne élnek Maja asszony és szerelmese, a medveölő

A Corvin filmgyár igazgatója, dr. Molnár Dezső és főrendezője Korda
Sándor Berlinbe utaznak. Utjuk célja nyersanyag beszerzés.

A bécsi Sascha filmgyár cég főrendezője, Kertész Mihály tavasszal
megkezdí működését. Több darab rendezését bízták rá, melyeknek főszerepeit
Kertész felesége, Kovács Loncy fogja eljátszani, *Lucy Doraine* néven. Min-
ketten most érkeztek Budapestre Ragusából.

A Corvin filmgyár Garas Márton rendezésében nemsokára megkezdí
Zola: „Lélekidomár“-ának felvételeit.

Désy Alfréd rendezésében a *Duna filmgyár* elkészítette a „Ki a
győztes“ című filmet, melynek főszerepeit Hollay Camilla, Lukács Pál és Pártos
Gusztáv fogják játszani.

A „Kis lord“ uj betanulással.

Beöthy-színházak nagy szerencsével operálnak az idén a reprikekkel. A Királyban a *János vitéz*, a Magyarban a *Sasfiók* még mindig nagy közönséget vonz e színházak nézőtereire. Most egy új színész, kedvéért felelevenítette a kedves kis lordot és a romantikus angol darabnak nagy sikere volt.

A régi „kis lord“-ok csodagyermek voltak, *Sárvay Rózsi*, az új kis lord egy kész színész, egy komoly hivatása magaslátón álló színész, akinek ma még ismeretlen nevéhez sok sikert regisztrálhatunk egykor. Fiatal, alig tizenhétéves leány és máris olyan biztosan mozog a színpadon, mint nagy, rutinizott művész. Van egy pár egészen különös mozdulata és néha meglepő érzékkel találja el azt a hangot, ami az egyetlen lehetőséget képezi a szerep megjátszásához. Temperamentumos, üde, megnyerő és *Rákosi Szidi* asszony méltán kaszirozhatta be a sok-sok gratulációt. Az ő iskoláját végezte, meglátszik rajta nagyszerű mesternőjének munkája.

Burnett *Hodgson* háromfelvonásos ismét nagy sikert aratott és talán a mai időkben kell az okát keresnünk annak, hogy a szentimentális angol darab a felnőtteknél is fogékony szívekre talált, annyira, hogy meglehetősen gyakran kerültek elő a zsebkendők. Adarab meséje ismert angol téma és minden második piros kötéses angol regényben találunk hasonló motívumokat. De azért mégis megható.

Nagyszerűt produkált *Vágó* a morcos, öreg, hársáros és a végén szimpatikus *Dorincourt* gróf személyében. Finom *Mistress Errol* volt *Báthori Gizi* és *Zala Karola* nyújtott jó alakítást egy kalandornő megjátszásával. *Réthey*, *Csiszér*, *Ihász* tehetségük legjavát adták és a többiek jól illeszkedtek bele a kitűnő együttesbe.

A jól megérdemelt siker így nem is maradhatott el és a bájos *Sárvay Rózsi* a darab többi szereplőjével melegen üdvözölte a közönséget, ami a második felvonás után vastapsig fokozódott. Igazságtalanok volnánk, ha elfelejtkeznénk *Vajda Lászlóról*, aki a rendezés nehéz munkájával nagyban hozzájárult a sikerhez.

L. A.

Tavaszi kosztüm

(Marton Böske rajza)

A Színházi Világ hangversenye március havában lesz a Zeneakadémián. Örömmel jelenthetjük, hogy Budapest kedvencei jórészt valamennyien fel fognak lépni művészestélyünkön, amelynek jegyeit előfizetőinknek és olvasóinknak tartjuk fenn és díjtalanul osztjuk ki közöttük. Egész éves előfizetők két elsőrangú jegyet kapnak; fél-évesek egyet; azok pedig, akik példányonként vásárolják a *Színházi Világ*-ot, ha négy egymásután megjelent számnak a megvételét a mellékelt szelvényekkel igazolják, ugyancsak egy-egy jegyet kapnak. Az estély közreműködői és műsoruk elsőrendű művészi eseménynyé fogják tenni a *Színházi Világ* hangversenyét. A példányonként vásárlók számára ime itt adjuk az első szelvényt.

Színházi Világ

1.

hangversenye.

♦
Mihályi Lizi, akit eddig a gyerekek ismertek a gyermekszínházakból, most a felnőtt közönség elé lép. Az Apolló-kabaré szerződtette. Ő lesz a legfiatalabb tagja az Apolló-kabarénak. Eddig Mihályi Vilcsi volt a legfiatalabb Mihályi Lizi nővére.

♦
Fedák Sári az Apolló-kabarében. Fedák Sári — most már egész biztosan — *Szép Ernő* a *Tűzoltó* című darabjának fő női szerepét fogja eljátszani az Apolló-kabarében. A férfi főszerepet *Rózsahegyi Kálmán* játsza.

♦
Kotányi-nővérek hangversenye. Március 2-ikán este tartják a Zeneakadémiában *Kotányi Nelly*, Erzsébet és Klári az idel első hangversenyüket. A fiatal zongoraművésznők neve nagyon jóhangzású a budapesti és bécsi közönség előtt. Gazdag műsorukban Bach, Chopin, Schumann, Liszt és Beethoven szerzeményei szerepelnek. A közönségnek ismét alkalma lesz, hogy a harmonikusan együtttérző testvérek egyszerű művészi és technikai bravurjaiban gyönyörködjék.

♦
Várady Ily tehát visszatér a színpadra. Addig rebesgették ezt, amíg valóra vált. A rebesgetést akkor kezdték, amikor férjhez ment és megvált a színpadtól. Most visszatér, de nem az operetthez. A Magyar Színházban lesz az első fellépése *Kardos Andor Éva és a férfiak* című drámájában.

A Madách Színház a közel jövőben bemutatja Hauptmann Gerhardt immár klasszikussá vált színművét — a „Fuhrmann Henschel“-t, Molnár Ferenc fordításában.

A Vigszínház bepörölte Pártos Gusztávot szerződészegés miatt. Pártos Gusztávnak a szerződése szerint még a Vigszínházban kellene játszania. Most az Apolló-kabarében lép fel.

A régi és az új műsor az Apolló-kabarében.

A jövő héten mutatja be az Apolló-kabaré új műsorát, de a régi műsor még mindig telt házakat vonz a kedves kis színházba. Vannak olyanok, akik már harmadszor nézik meg ezt a műsort, ami nem is csoda, mert annyi kacagás tarkítja esténként a kabaré-nézőterét, hogy ez még itt is egy kissé szokatlan. A házi szerző, *Liptai Imre* a „Hattyudal“ című vígjátékában *Pártos*, *Haraszthy Mici*, *Mihályi Vilcsi*, *Gózon*, *Ujvári* még mindig kellemes percekért szereznek a közönségnek *Incze Sándor* „Pénzember“-ében és *Pajzs Elemér* „Rák“-jában *Rózsahegyi*, *Magyari*, *Ujvári*, *Herceg*, *Németh Juliska*, *Négyessy Annus*, *Mály Gerő* és *Homoky Paula* csinálnak nagyszerű figurákat, a szerzők által megírt alakokból.

E három kiváló vígjáték köré csoportosul a műsor többi része: rövid jelenetek, apró tréfák és *Gózon*, *Magyari*, *Németh Juliska*, *Vidor Ferike*, *Mihályi Vilcsi*, *Wessely Ili* magánszámaik egészítik ki az estét.

Az Apolló-kabaré vezetősége nagy zavarban van, mert ez a műsor még egy hónapig mehetett volna, viszont a következő műsor olyan szenzációkat ígér, hogy kénytelen-kelletlen bár le fogják a régit venni a játékrendről, hogy helyet adjanak a „Zsazsa-műsornak“, ahogy a következő bemutatót becézik az Apolló környékén.

Az új műsornak két főszennációja van. Az egyik: *Fedák Sári*. A másik: *Békeffy László*.

Még élénken emlékszünk a nagyszerű Zsazsa tavalyi Apolló-szereplésére. A „Brigittá“-ban való felléptére azt hisszük, hogy úgy a közönség, mint a kiváló művésznő is kellemesen emlékezik vissza. Az új műsorban *Szép Ernő* „Tűz van“ című vígjátékában fogja megkacagtatni a közönséget. Partnere *Rózsahegyi Kálmán* lesz, aki egy vidéki önkéntes tűzoltó szerepét játssza.

Békeffy László, a kitűnő kabaré-író és kabaré-művész saját darabjában lép fel, aminek előreláthatólag szintén nagy sikere lesz.

A műsort *Liptay Imre* „Vadrózsák“, *Zilahy Gyula* „Grassalkovich“, *Csöndes Géza* „A pénz“ és *Mark Twain* „A zivatar“ című darabjaikkal egészítik ki.

Ugy a felsorolt darabokban, mint a magánszámokban az Apolló-kabaré kiváló gárdája fogja a közönséget olykor megrikatni, de gyakrabban megnevetetni.

Az új műsor bemutatója még nincs kitűzve, de az Apolló pénztárában már állandóan cseng a telefon és ötpercenként kérdezi egy-egy türelmetlen hang:

— Kérem mikor lép fel először *Fedák Sári*?

— Holnap, Beppo, holnap! ... Gyere el a Karneválra, majd ott találkozunk.
És megbeszélték, hogy Beppo fehér Pierrot ruhát ölt ez estén és — Margot most, hogy a seingalti kalandor oldalán lépkedett a maga fehér Pierrot-ját kereste mindenfelé.

Casanova észrevette ezt a nyugalanságot.

— Bántja valami, szivem? — kérdezte tőle; de a művész nő meg sem hallotta a kérdést.

A lovag megkérdezte újra:

— Akar valamit, angyalom?

Margot most már megfelelt a kérdésre:

— Táncolni szeretnék.

Casanova meghajtott a magát finoman:

— Én nem zavarom a mulatságát.

És ezzel már sarkon is fordult és elvegyült a tömegben; magára hagyván a primadonnát.

Margot most már nyíltan és félelem nélkül a Beppo keresésére indult. És a Merceria oszlopai között rá is talált.

— Itt vagyok, Margot! — köszöntött rája a fiu.

Margot megőrült neki.

— Már vártalak, Beppo.

A fiu a kezével legyintett.

— Ott volt melletted a lovag; nem akartalak megzavarni az oldala mellett.

— Csakhogy itt vagy.

— Hát gondolhattad egy perczig is, hogy nem jövök el, amikor mára nekem ígérted az ajkadat.

Margot vidáman kacagott.

— Vagy ma is kinevetsz csak?

— Nem, Beppo, ma megkapod a csókodat. Gyere csak velem ...

— A táncba?

— Nem, nem megyünk a táncba. Haza megyünk, szivem! ...

És belekarolt a fiu karjába és magával huzta őt ...

Casanova pedig gúnyos mosollyal az ajka körül, követte őket csöndesen ...

Szűk síkátorokon vitt át az utjuk. Nem siettek. Egymásba fonták karjukat és egymáshoz simultak egészen. Némán, szótlánul jutottak el a Rialtóhoz, ott visszakanyarodtak megint és végig tiptegtek megint a síkátorokat. Így jutottak

el a kis palotához, amelynek kerti kis kapuját kis ezüst kulccsal sietve nyitotta ki Margot és szinte magával rántotta a fiút a kertbe. Fekete fenyők álltak sorfalat a kerti uton. Olyan volt az egész, mint egy szép színpadi díszlet.

Margot előre sietett, Beppo követte. A lépcsőház alján egy kis kamrába nyitott be Margot.

— Forlina, alszol? — kérdezte csendesen.

Belülről semmi válasz se jött a kérdésre; de egy pillanat múlva ott állott urnője előtt Forlina.

— Parancsolj, asszonyom! — mondotta szolgálatra készen.

— Világíts! ...

A leány lámpást hozott és felvilágított a lépcsőn.

— Gyere, szívem! — kiáltotta Margot vidáman és Beppo szót fogadott neki.

Néhány ugrással a nő mellett termett és elkapta a derekát.

— Légy türelemmel, Beppo! — mondotta a leány.

A fiu pedig izgatottan sugta feléje:

— Az ajkadat akarom! ... Az ajkadat! ...

És még mielőtt védekezhetett volna Margot, a fiu átkarolta a fejét, magához vonta és ajkával a leány ajkát keresve, forró csókot nyomott rája.

A lépcsőház aljából e percben mintha gunyos kacagás hangzott volna feléjük. Egy pillanatra megrettentek, ijedten néztek egymásra; azután egy második forró csók elfelejtette velük a titokzatos kacagást.

Forlina meggyújtotta a budoár lámpását és Margot oda vonult szerelme-sével. A fiúnak elállt a lélegzete, amint a szobában széjel nézett. A falakon brokát kárpit, az ablak fölött csipkefüggöny, egy csodálatosan szép és csodálatosan széles ágy, egy puha kerevet, sok virág és nehéz mámorító illat: ez mind egyszerre hatott rája. Az egyik sarokban Cupidónak egy kis szobra, az ágy fölött a hattyúval szerelmeskedő Léda; a tükörasztalnál kis meztelen figurák és magán az asztalon illatos olajok, szagos vizek, kenőcsös téglék egész légioja. Oly szép volt itt minden; oly szép és oly megvesztegető ...

Margot bort kért Forlinától és a leány már töltötte is a nehéz cipurit.

— A te egészségedre, Beppo! — mondotta Margot.

— A mi szerelmünkre Margot! — mondotta a fiu.

Összekoccintották poharaikat és vígan, jókedvűen itták az isteni bort.

De a lépcsőház aljából megint felhangzott a titokzatos, a gunyos kacagás és a Margot szép vállai megremegtek egy kisé.

— Mi bánt? — kérdezte Beppo.

— Semmi, semmi, csak a szél! — felelte a leány.

— Tégy a tüzre, Forlina!

A kandallóban pattogott a tűz, a fahasábok duruzsoltak, sziszegtek, sóhajtoztak és a kis szobában izzó forróság terjengett el.

— Szeretsz? — kérdezte most Beppo.

És a leány felelt:

— Szeretlek.

— Csak engem szeretsz?

— Csak téged.

— És az enyém leszel?

— Csak a tiéd!

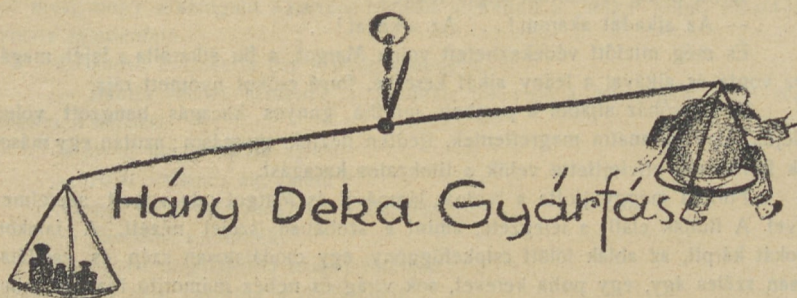
De mintha megbánta volna ezt a kijelentést, kikorrigálta gyorsan:

- Amint a tied lehetek, Beppó!... Egy kicsit várnod kell!... Előbb meg kell szabadulnom tőle.
- Majd én elbánok vele!
- Nem, ne is gondoldj erre. Majd én szépen eltávolítom őt.
- Mikor?
- Amint lehetséges lesz.
- Még ma?
- Ma még nem lehet.
- Holnap?
- Holnap talán!... De ne törődj vele. Te csak bizzál bennem és szeress.

Ujabb csókroham fejezte be a párbeszédet és most már tisztán és hangosan hallani lehetett a nevetést. A Casanova nevetését...

(Folytatom.)

Faragó Jenő.

Nagyon fáradt voltam. Megcsörgettem az összes idegen valutáimat és elhatároztam, hogy konflisba ülök. E vakmerő gondolatom a Király Ernőről elnevezett Király-utca és Körut sarkán jutott eszembe. Nem messze tőlem, a kocsitorn, egy konflis cserkészett és egy jobb jövőben vetett rendithetetlen bizalommal tekintett a gyalogjáró felé.

En intettem neki. Ő észrevett. En udvarias voltam. Ő meglehetősen goromba. En megmondtam, hogy lehetőleg hova vigyen. Ő megkérdezte, hogy mennyit fizetek. En berebegtem ezt is. Ő rosszalóan rázta a fejét. En alázatosan lesütöttem a szememet. Ő megkérdezte, hogy mivel fizetek és így tovább.

— Csak valutát fogadok el — szolt konfliskocsistól is régen tapasztalt ridegséggel.

— Hát a korona nem valuta? — kérdeztem egy kicsit félénken.

Erre nem válaszolt és láttam rajta, hogy menni készül. Ezt nem hagyhatom, gondoltam és hirtelen összegezni kezdtem, hogy mennyi idegen valuta van nálam. A többi már gyorsan ment, rövid félóra alatt megalkudtunk.

En fizetek előre tíz napoleont és két dollárt, ő viszont elvisz a Rákóczi-utra. Vérző szívvel kiguberáltam az idegen valikákat és beakartam szállni a kocsiba.

Es most megállni!

Stop! Halt! Megállj!

Itt jön a csoda. Felakarok lépni a hágsóra, hát érzem, hogy a levegőt taposom. Megpróbálok még egyszer, kétszer, sőt legalább tizenötször és mindannyiszor levegőbe lépek. Miután a levegő egyáltalán alkalmatlan konflisra szálláshoz s valami halvány emlék derengett bennem, ami arra engedett következtetni, hogy egykor hágsók voltak a konfliskocsikon.

A kocsis hátranézett és miután láttam az arcán, hogy az előre kifizetett valutákkal leg agasabb tetszését sikerült megnyernem, nagynehezen megkockáztattam ezt az impertimens kérdést:

— Hol a hágszó?

Barátunk elmosolyodott és az ülés mögül kikereste a hágsót. Bár a mérnöki tudományok iránt, már a geometria óta némi ellenszenvvel viseltetem, azért rögtön meg tudtam állapítani:

— Ez letörött.

— Le bizony, — szólta a kocsis és kegyesen rámosolygott. — Délután a Gyárfás naccságos urat vittem. Amikor rálépett a hágsóra, egyszerre csak zsupsz, roppant egyet az egész kocsi. Azt hittem, hogy valami nagyobb baj lesz, de csak a hágsó törött le.

A befentes konflis ló, amikor Gyárfás nevét hallotta, hirtelen fujni kezdett, az orrcimpái kitágultak, mint egy katonalóé csata előtt.

— Ja, ja — mondta a kocsis — a Gyárfás naccságos ur is van egy pár deka.

Nagynehezen felmáztam a kocsi, kényelmesen elhelyezkedtem, már amennyire egy pesti konflisban kényelemről lehet beszélni! és amíg a kocsi lassan dőcögött a Vigszínház felé, elgondolkodtam az idő mulásán, a kényér-jegy tarthatatlanságán és azon, hogy Gyárfás Dezső hány deka.

Azt hiszem, elég fogas kérdés.

Hány deka Gyárfás?

Én még megközelítőleg sem tudom. Valószínűleg ő sem.

Talán a közönség között vannak befentesebbek.

Mindenki benevezhet a szerkesztőség megbízott egy magándetektívét, hogy Gyárfás Dezsőt figyelje, nehogy leméresse magát és elárulja a nagy titkot.

A megfejtők között három díjat sorsolunk ki.

I. díj: Egy kiló zserbó

II. díj: Egy művész arcképe, sajátkezű aláírással. A kép Labori mester műterméből kerül ki

III. díj: Egy színházi páholyjegy, valamelyik fővárosi színházba.

A megfejtéseket kérjük, legkésőbb február 29-ig szerkesztőségünkbe (V. Lipót-körut 1.) beküldeni. A legötletesebb leveleket leközzöljük.

Shakespeare előadások Newyorkban
Miss Keane, mint Julia

KEDVES FARAGÓ!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

A kérdés:

Kedves Faragó! Mi maradandóbb, a filmszínészet, vagy a világot jelentő deszkákön való szereplés, Igaz híve: Farkas Antónia.

A válasz:

A művészetek közül az irodalom és a képzőművészetek tarthatnak csak számot a maradandóságra, a színészet mindenképen efemer művészet. A szó elhangzik, a gesztus elmúlik, a legszebb alakítás is meghalt abban a pillanatban, amelyben véget ér. Emléke nem marad, legföljebb a szívünkben; későbbi korok el sem képzelhetik, milyen volt. Ez a színpadi alakításra vonatkozik. A filmszínész alakítása megmarad a filmen s esetleg időtlen időig is gyönyörködhetnek benne. Ez az előnye meg van a filmszínésznek a színpadi színész fölött.

A kérdés:

Kedves Faragó! Lehet-e drámai színésznek operett-színpadon boldogulnia? Üdvözlettel Sik Rezső,

A válasz:

Hogy lehet-e? Sik Rezső vegyen példát Sik Rezsőről és nem kell neki több magyarázat. Vagy meggyűtatast akar? Azzal is szolgálhatok. A jó színész — jó operettben is, ha operettet muszáj játszania. El tudom képzelni még Pethest is perettben és el tudom képzelni Rátkait drámában. Ő különben ebben is levizsgázott. A „Hivatalnok urak” Róth bácsija grandiózus alakítás volt; dacára annak, hogy a „Luxenburg grófja” Basil hercege is grandiózus volt. Tessék csak nyugodtan operettben játszani; attól lehet még az ember kitűnő Ördög is.

R. F. Nem váltak el, nem válnak el, nem fognak elválni. — **F. T.** Nem tudjuk, hány éves, nem is kutatjuk. — **Hollandi lány.** Kósza hír volt, amely azt hirdette, hogy Petrás Sári Pestre jön és játszani fog. Nem igaz belőle egy betű sem. — **A. B. C.** Törzs Jenő játszotta a Magyar színházban. — **L. Zs.** Ilyen iskola nincs Budapesten. — **Hamlet.** Sász Zoltán, Sebestyén Károly, Porzolt Kálmán, Szini Gyula. — **Vidéki.** (Gödöllő.) Rákosi Viktor irta Malonyai Dezső társaságában. — **Irén.** Király-utca 82. — **Iglói diákok.** Arra nem vállalkozhatunk, hogy egyes operettszámokat a szerkesztői üzenetekben leközöljünk.

I. évfolyam. 3. szám.

SZÍNHÁZI VILÁG

1920. február 15-én.

Kiadja: a Színházi Világ részvénytársaság.

Lapzárta: február 11.

Felelős kiadó: Kondor I. igazgató.

Készült: „PAX” nyomdai műintézet és kiadóvállalat részvénytársaságánál, Budapest, V., Lipót-kő ut 1. Telefon 125—96 és 132—19.

Szécsi gőzmosó
III., Bécsi-ut 96. sz.
Telefonszám 99-93.

nem hirdet

Holzer
divatháza

**Budapest, IV.,
Kossuth Lajos-utca 9.**

ROYAL K ABARÉ

Minden este fél 7 órakor a kitűnő februári
műsor keretében a két nagyszerű ujdonság
HORDÁR! CSIRKE!

UJRA KAPHATÓ!

Nádas Sándor regénye

KRISZTINA SORSA

**ÁRA 20 KORONA
AZ ELSŐ KIADÁS
TELJESEN ELFOGYOTT**

ROYAL ORFEUM

Minden este fél 7 órakor, vasár- és ün-
nepnap délután fél 3 órakor új műsor

CSILLAGOK CSILLAGA
és a VILÁGHÍRŰ VARIETÉ-ATTRAKCIÓK

„LOUIS“

COIFFEUR
DE PARIS

GIZELLA-TÉR 3.
TELEFONSZÁM: 46-25.

Modern Irodaberendezési Vállalat

**HIRSCH és TÁRSA BUDAPEST,
V., Alkotmány-utca 19. szám.**

Amerikai irodabutorok!

Redőnyös kottaszekrények!

Ne dobja el

megunt vagy törött hanglemezeit,
mert **WAGNER „Hangszerkirály“**
(Budapest, József-körú 15.) bármily állapotban levő hanglemezekért
magas beváltási árakat fizet. Kérjen a saját érdekében ajánlatot!

BRAMMER ÖDÖN

női szövetek és selyem különlegességek

BÉCSI-UTCA 4.

TELEFONSZÁM 14-49.

HATSCHEK EMIL

FÉNYKÉPÉSZETI ÉS
OPTIKAI CIKKEK

ANDRÁSSY-UT 15. SZÁM.

TELEFON 338.

PICK J.

TELEFON 170-98.

Alapítattott: 1897.

FÜSZER ÉS CSEMEGE ÜZLET:
BUDAPEST,
V., LIPÓT-KÖRUT 11. SZÁM.

CUKORKA KÜLÖNLEGESSÉGI ÜZLET:
BUDAPEST,
V., LIPÓT-KÖRUT 15. SZÁM.

LÁSZLÓ és BLAU

Cégtulajdonos **LÁSZLÓ JENŐ.**

**Szállítási bizományi
és elvámolási üzlet.**

BUDAPEST V., Akadémia-u. 15

Telefonszám: 83-36.

Balázs Károly

drogueria

Budapest VI., Damjanich-u. 33.

Telefon József: 28-29.

Háztartási- és pipere cikkek
nagy választékban.

SCHLESINGER ÉS TÁRSA

zsák, ponyva, zsineg

vétel, eladás és kölcsönzés

BUDAPEST, V., Kálman-utca 14. sz. o. Telefon 15-28

Guttmann Béla

harisnya, keztyű,
tricotáruk kereskedése

Budapest, IV.,

Koronaherceg-utca 6. szám.

PAX nyomdai műintézet
és kiadóvállalat részv.-társ.

BUDAPEST, V.,

Lipót-körut 1. Tel. 125-96.

EZÜST SIRÁLY (Városi Színház)

KOSÁRI EMMI és KIRÁLY ERNŐ

(Labori felvétele)

SZÍNHÁZI VILÁG

Ezüst Sitaly
Herényi Gabi

Szabó